

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pastorum Concionatorumque Instructio

Borromeo, Carlo

Coloniae, 1587

VD16 B 6753

Materia sacræ concionis, vnde sumenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51263)

benentur, concionetur: neque item, qua hora diuina officia in cathedrali Ecclesia, vel parochiali celebrantur, à quibus populus abduci non debet.

Nenoctu vmquam concionem habeat: Noctu, nō sicubi verò concionem de passione Domini haberi de nocte moris est, in matutinum ^{concionandum.} tempus sextæ feriæ transferat.

Materia sacra concionis, vnde sumenda.

Primò concionator ita suam instituet concionē, vt ex doctrina constet euāgelica: quæ vbique gentiū, & terrarū, omni creaturæ, à Christo Domino, & magistro vitæ iubetur prædicari, ita verò constabit, vt ad illam ipsam præclare contexendam, alia diuinæ legis, diuinarumq; litterarum testimonia, sanctorum patrum disciplinas, & exempla, sacras ecclesiæ traditiones, sanctiores interpretationes, & totius ecclesiasticæ antiquitatis cognitionem rectè, appositeque vt vsu venerit, accommodet.

Euangelicæ igitur historiæ commemorationem nunquam omittet: vt, quod sæpe fit, aliud dicendi argumentum nonumat: nisi vel temporis, vel celebritatis, vel officij, quod peragitur, ratio aliter aliquando deprecere videtur: aut opportunius aliquando censuerit alias Missæ partes tractare, vt mox infra.

Epistolæ etiam, quæ in Missa ex instituto Ecclesiæ recitata est, explicationem dilucidam cum Euangelij interpretatione interdum coniunget.

Quales concionandi materias concionator sumere debeat,

Ex vna & altera explicatione locos aliquot communes deliget: quibus populi ad Dei charitatem, ad proximi dilectionem, ad vitæ Christianæ instituta, ad pietatis opera, atque officia inflammet.

Proponet item sæpius fidelibus, quid die Ecclesiæ Dei precetur, quidque potissimum oret.

Quamobrem aliquando preces, seu orationes, quæ collectæ nominantur, præsertim quæ primo loco ponuntur, fidelibus accuratè, pieque exponet.

Sacrificij etiam Missæ, diuinorumque officiorum, & anniuersariarum solemnitatum, ac temporum mysteria auditoribus diligenter explanabit; vt ritè, rectèque instructi, Ecclesiæ filij à matre, in tanta mysteriorum celebritate nõ modò operibus non discordent, sed omnem religiosum eorum, quæ sanctè aguntur, cultum ardentius inflammentur: atque adeo vberiore spiritalem fructum ex rebus diuinis capiant.

Instituta præterea Ecclesiæ, sanctasque consuetudines, vt occasio tulerit, docebit.

Sancti, cuius dies festus agitur, vitam, verè

verè grauitèrque conscriptam, patrum iudicio comprobata, vt infra præscribitur, commemorare non omittet, aliquo delictu exemplorum, quibus animos conformet in omnes bene sancteque agèdi partes

Digredietur interdum, vt & occasio, & argumenti ratio feret, ad symboli, orationis dominicæ, salutationis angelicæ, decem præceptorum, & sacramentorum explicationem.

In omni porrò materia, genere concionis, tractationisue, hæc cauebit, vt mox infra.

Ne à veteri, vulgataque Bibliorum editione, perpetuò sanctæ Ecclesiæ vsu comprobata, proferendis diuinarum litterarum sententijs discedat, sed illam pro authentica habeat, vt decreto Tridentino cauetur. Ad planiorem tamè illius explicationem, vberioremq; vti etiam licebit Græca, & Hebraica lectione.

Ne sacram scripturam ad suos sensus cōtorqueat contra eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, aut contra vnanimem patrum consensum, vt sapièter eadem Tridentina synodus cauit.

Concionator quid in omni materia explicanda caueat.

Si quàm verò nouam interpretationem ab Ecclesiæ sensu, patrumque sententijs non alienam, quæ vel fidei catholicæ doctrinam illustret, vel pietatis studium excitet,

citet, aliquando afferre cogitat: aliquid breui præfabitur, quò id sibi licere, humiliter præsertim ab episcopo præfente petat.

Subtiliores quæstiones apud imperitam multitudinem ne attingat.

Ne de beatissimæ Virginis immaculata conceptione disputare audeat, contra præscriptum sanctionis pontificiæ Pij Quinti.

Ne hæreticorum nomina portenta illa quidem, & monstra, in vulgus dicat: nisi cum aliquando, & in locis eorum finitimis, vbi ea nota, peruulgataque sunt, istorum nefaria doctrina exagitanda, & explodenda est.

Ne facetias, ridiculæ dicta afferat.

Ne res ineptas, vel superuacaneas, vel parum fructuosas afferat, sed eas tantum, quæ dignæ Dei templo, dignæ charitatis moribus, auribus iudicentur.

Ne nouas allegorias comminiscatur: sed eas feligat ex receptis ab Ecclesia scriptis.

Ne quicquam ab Ecclesia, eiusque institutis, ritibus, consuetudine, perpetuoque usu alienum, quodque cum probatis Ecclesiæ doctoribus consentiens non sit, proferat.

Ne historias ex apocryphis scriptoribus narret.

Ne vulgaria, ac minus comprobata, cum de sancto concionatur, in medium afferat; sed

sed quæ vera, grauiumque virorum litteris prodita, fidem augment doctrine Catholice, atque audientium mentes ad pietatis studium incendunt.

Proinde aliquod peculiare, præcipuumque donum diuinitus ei datum, exquirat, quod auditoribus enunciet.

Neque id omni loco, sed potissimum in extrema parte concionis.

Ne miracula narrent, quæ certi auctoris testimonio non commendentur.

Ne incerta, quæque speciem falsi præferunt, commemoret.

Ne futurorum prædicatione sibi sumat.

De extremo iudicij die, & Antichristi aduentu, ita ad populum verba faciat, vt ea expectatione peccatores terreantur; de tempore autem, quo illud futurum sit, nihil pro certo affirmare audeat.

Ne ex prophanis libris, qui non sine reprehensione ab hominibus religiosis legi posse videntur, quicquam in mediũ afferat

Ethnicorum doctrinam, poetarum versus, philosophorum disciplinas, quæ religioni Christianæ non alienæ, sed accommodatæ videntur, ad vtilitatem & vsum reuocari, sancti doctores Augustinus, & Hieronymus, alijque censuerunt. Sed concionator hoc faciat quàm rarissime: neque vbi primò disputationem aliquã aggressus est, sed postea-

Ethnicorũ
doctrina,
quatenus
vti possit
cõcionator

postea-

posteaquam sacrarum litterarum testimonia attulerit. Nec verò in illis doctrinis longior sit, quàm deceat, sed paucis quicquid ab eis afferet, complectatur; atque ita quidem, ut multæ cognitionis ostentationem caueat.

Ne patrum sententiam temere vnquam refutet: cùm autem in medium attulerit, antè sapienter perpendat, præsertim Grecorum patrum, quorum interpretatio fidei Catholicæ hostibus contaminata, aut deprauata est.

Ne singulares quasdam opiniones, quæquam illæ quidem in scholis afferuntur, ad concionem adhibeat.

Si quando doctrinam scriptoris alienæ scholæ afferet; de ea honorificè aliquid paucis præfabitur.

Ne doctores, & auctores neotericos, in medium afferat. Ea est enim suggesti auctoritas; ut sacram scripturam imprimis, & sanctorum veterum patrum doctrinam requirat.

Ne sanctorum doctorum prolixas sententias, sed breues Latino sermone recitet.

Si eos complures aliquândo nominatim appellare contigerit: primò veteres, tũ ordine deinceps alios, ab illorum ætate recentes nominabit.

Ne prophanum quicquam, ne edicta
laica-

laicalia, ne cætera id generis de suggestu enunciet.

Ne pauperem quidem, eleemosynæ nomine commendet, nisi episcopi eiusve ministrorum auctoritate.

Ne indulgentias item populo promulget, nisi vt per Episcopum iussus erit.

Ne quemquam nominatim insectetur, vel ita verbis depingat, vt quo de loquatur facile possit auditor animaduertere.

Ne in ordinem vllum, aut statum, aut vitæ genus, ab Ecclesia receptum, inuehatur.

Ne Episcopos, aliosue prelatos, nec verò ciuiles magistratus in cõcione asperius obiurget, sed si quando occasio tulerit, piè potius admoneat.

Necum reprehendit, id hominum, sed peccatorum odio, immò pietatis, & charitatis studio ductus faciat.

Ne vitijs exagrandis, quasi furenter iratus, excandescat nimis.

Ne iniuriosa verba proferat, neue ignominiosa.

Ne obrectationibus, quæ aliquando fiunt, & querimonijs de suggestu respondeat.

Ne de suggestu vnquam conqueratur, sibi coronam non adesse frequentium auditorum. Reprehendat tamen licet, præsertim parochus, negligentiam populi, si quando

quando

quando non frequēs ad concionē cōuenit.

Ne aures facilè præbeat laicis, clericorum vitæ detrahentibus, aut ciuitatis rectorum, præsidūmue culpam aliquam calumniantibus, sed omnia antè diligenter diuque perpendat, quàm ad reprehensionem descendat.

Ne statim cūm concionari aggressus est, sed postquam, aliquot concionibus habitis prudentis, docti, & religiosi concionator nomē adeptus est, ad vitia acrius infectanda se conferat.

Sed in eo genere, in omniq̄ue admonitionis, atque exhortationis officio, eam beneuolentiam, & charitatē auditoribus suis ostendat, atque adeò præstet, qua parés liberos amplectitur. Afsidueq̄; secū reputet, quod Apostolus scripsit: Filioli, quos iterū parturio, donec formetur Christus in uobis.

Peccata studio concionatoris tollenda, quæ frequentius contra diuinæ legis præcepta committuntur.

ET quoniam animarum salus in eo posita est, ut populus fidelis, quæ mala, peccataque sunt, fugiat: & rursus quæ bona, virtutumque officia, pietatis studio confectetur: ideo hæc genera afsidue cōcionator urgeat, atque instet, pro conditione loci, rationeque personarum, quibus prædicat.

Vni-